

Κείμενο

[Τα Μ.Μ.Ε. χτες και σήμερα]

Οδηγούσα και άκουγα ειδήσεις. **Παρεμβαλλόταν** ένας ρεπόρτερ που μετέδιδε λεπτομέρειες για κάποιο θέμα σε εξέλιξη και άρχισε να πυροβολεί την ελληνική γλώσσα: «η απρεπή συμπεριφορά», «το μεγάλο κόμβο», «της υγιής κοινωνίας» και το εσχάτως προσφιλές στους αγραμμάτους, εκείνο το «άνηκε». Άλλαξα σταθμό και προσπαθούσα να συνέλθω από τον συνεχή αυτό βομβαρδισμό αδαημοσύνης¹.

Ποτέ δεν έλειπαν τα γλωσσικά ολισθήματα από τον λειμών² της δημοσιογραφίας. Αλλά τα τελευταία χρόνια λες και έχουν εγκαθιδρύσει ένα καθεστώς. Σε συνδυασμό με το φτωχό λεξιλόγιο που **συρρικνώνεται** δραστικά και με την πυκνή χρήση αγγλικών λέξεων, δημιουργείται ανάγλυφη η εικόνα μιας προβληματικής και δυσάρεστης κατάστασης. Απεναντίας, υμνείται συχνά ένα μυθολογημένο παρελθόν σχετικά με τη δημοσιογραφική γλώσσα, αλλά και γενικότερα με την εικόνα του Τύπου. Τότε **κοσμούσαν** τις εφημερίδες εκλεκτές υπογραφές εγγράμματων δημοσιογράφων και λογίων με σπουδαίες επιφυλλίδες και ενδιαφέρουσες προσωπικές στήλες, που ήταν κάτι σαν εικόνισμα για τους αναγνώστες και την κοινωνία.

Λυπάμαι, αλλά δεν είναι αυτή η ακριβής εικόνα. Ασφαλώς και υπήρχαν λόγιοι, λογοτέχνες και διανοούμενοι στο δυναμικό των εφημερίδων. Όμως, ούτε σήμερα λείπουν. Πλήθος λογοτεχνών, πανεπιστημιακών και διανοουμένων συνεργάζονται μονίμως με αρκετές εφημερίδες, όπως και παλιά. Ωστόσο, και η γλώσσα της εποχής εκείνης έπασχε, επίσης, σε μεγάλο βαθμό. Ακραιφνής³, αγκαθωτή καθαρεύουσα, στριφνό ύφος και κάθε λογής λογιολατρισμοί⁴ χαρακτήριζαν ακόμη και τα συνήθη ρεπορτάζ. Διαβάξεις, λόγου χάρη, αθλητικό κείμενο εκείνης της εποχής για έναν αγώνα και λύνεσαι στα γέλια. Άσε τους πρωτοσέλιδους τίτλους.

Τα τελευταία χρόνια οι εφημερίδες και τα ΜΜΕ συνολικά κατηγορούνται για την εξάρτησή τους από την εξουσία, είτε την πολιτική, είτε την οικονομική (εφοπλιστές, τράπεζες), με αποτέλεσμα στα μάτια της κοινωνίας να έχουν απολέσει μεγάλο μέρος της εκτίμησης της οποίας έχαιραν. Όμως και παλιότερα, αναλογικά, δεν ήταν πολύ διαφορετική η κατάσταση. Παραδοσιακοί εκδότες είχαν **διασυνδέσεις**

¹ Αδαημοσύνης: άγνοιας

² Λειμώνας: τόπος γεμάτος χλόη, κατάλληλος για βόσκηση· λιβάδι (εδώ ειρωνικά).

³ Ακραιφνής: γνήσιος, καθαρός, ειλικρινής.

⁴ Λογιολατρισμός: η τάση ορισμένων, ειδικά λογίων σε παλαιότερες εποχές, να χρησιμοποιούν στο λόγο τους τύπους της καθαρεύουσας ή της αρχαίας ελληνικής.

με διάφορα κέντρα εξουσίας και προσπαθούσαν να επηρεάσουν τις πολιτικές εξελίξεις. Επίσης, τότε οι εφημερίδες ήσαν πολύ πιο κλειστές απ' ό,τι σήμερα. Σπανίως υπήρχε κείμενο που να ξεφεύγει από τη γραμμή μιας εφημερίδας ή γενικώς αντίθετο σε σχέση με τις πολιτικές προτιμήσεις του αναγνωστικού κοινού. Σήμερα – εδώ και χρόνια δηλαδή – η κατάσταση είναι πολύ καλύτερη. Σχεδόν σε όλες τις εφημερίδες ενυπάρχουν κείμενα αντίθετα στην επίσημη γραμμή, χωρίς να προκαλούν τριγμούς στη σχέση τους με τους αναγνώστες.

Καταλυτικό στοιχείο για την εικόνα του Τύπου, πέραν των προαναφερθέντων, ήταν η εμφάνιση του λάιφ στάιλ⁵, που αν και **αναχαιτίστηκε** κάπως στα χρόνια της κρίσης, τα σημάδια του φαίνονται ακόμη, καθώς έχει επηρεάσει σημαντικό τμήμα της νεότερης δημοσιογραφικής γενιάς. Επίσης, η ιλιγγιώδης επέλαση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης που έδωσαν, βέβαια, την ευκαιρία σε ευρύτερα στρώματα της κοινωνίας να ανανεώσουν τον κουρασμένο δημοσιογραφικό λόγο (φρέσκοιες ιδέες, χιούμορ, ακηδεμόνευτη ⁶ λειτουργία), αλλά ταυτόχρονα χαρακτηρίζονται από ανευθυνότητα και υπερβολές. Όσο για τη γλώσσα, αφήστε το καλύτερα.

Επιστρέφοντας στο σπίτι, απέφυγα να βάλω ειδήσεις. Αλλά στο μυαλό μου είχε καρφωθεί σαν πρόκα εκείνο το «άνηκε» και δεν έλεγε να με εγκαταλείψει. Άνοιξα το πρόσφατο αρχείο μου και άρχισα να διαβάζω θαυμάσια κείμενα εφημερίδων για τα αρχαία ελληνικά. «Ίσως εκεί να βρίσκεται το κλειδί», είπα μέσα μου, διώχνοντας επιτέλους από το μυαλό μου «το μεγάλο κόμβο» και το «άνηκε».

Γ. Τριάντης, από την ιστοσελίδα *epikaira.gr*, 31.10.2013 (διασκευή).

ΘΕΜΑΤΑ

A. (Μονάδες 20)

A. Να αποδώσετε περιληπτικά το κείμενο (80 -100 λέξεις).

(μονάδες 20)

B. (Μονάδες 15)

B1. Να εξηγήσετε την άποψη που διατυπώνει ο αρθρογράφος στη φράση: «**Ποτέ δεν έλειψαν τα γλωσσικά ολισθήματα [...] αλλά τα τελευταία χρόνια [...] έχουν εγκαθιδρύσει ένα καθεστώς**». (60-80 λέξεις)

⁵ λάιφ στάιλ (life style): Ο (συνήθως άνετος) τρόπος με τον οποίο περνά κάποιος τη ζωή του – είδος δημοσιογραφικού λόγου και σχεδιασμού εντύπων που χαρακτηρίζεται από ελαφρότητα, κυνισμό και χιούμορ στην αντιμετώπιση όλων των θεμάτων.

⁶ Ακηδεμόνευτη: χωρίς καθοδήγηση, χωρίς έλεγχο.

(μονάδες 10)

B2.α. Να επισημάνετε δύο από τις διαρθρωτικές λέξεις με τις οποίες εξασφαλίζεται η συνοχή στην τρίτη παράγραφο (Λυπάμαι.... τίτλους) του κειμένου.

(μονάδες 2)

B2.β. Ποια σχέση συνοχής δηλώνει η κάθε διαρθρωτική λέξη;

(μονάδες 3)

Γ. (Μονάδες 15)

Γ1. Να γράψετε από μία πρόταση με καθεμιά από τις ακόλουθες λέξεις (επισημαίνονται και στο κείμενο με **έντονη γραφή**). Φροντίστε, ώστε μέσα από την πρόταση να γίνεται φανερό η σημασία της κάθε λέξης: **Παρεμβαλλόταν, συρρικνώνεται, κοσμούσαν, διασυνδέσεις, αναχαιτίστηκε** (Μπορείτε να διαφοροποιήσετε τον γραμματικό τύπο, δηλαδή την πτώση, τον αριθμό, το γένος κλπ.).

(μονάδες 10)

Γ2.α. Η λέξη εικόνα χρησιμοποιείται κυριολεκτικά/δηλωτικά ή μεταφορικά/συνυποδηλωτικά;

(μονάδες 2)

Γ2.β. Ανάλογα με την απάντησή σας για τη λέξη εικόνα, να γράψετε μία πρόταση στην οποία θα χρησιμοποιήσετε τη λέξη αντίθετα με τη χρήση της στο κείμενο.

(μονάδες 3)